

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนในทัศนะของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีอาชีพและรายได้แตกต่างกันเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 200 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistic Package for the Social Science for window) โดยใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าตัวกลางเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าไค (Chi-square test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่โดยใช้ S-Method ของ Sheffe

#### 1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย มีอายุ 30-45 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้างและครอบครัวมีรายได้ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน
2. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีทัศนะว่าสาเหตุของการเป็นหนี้ของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มากที่สุด คือ นำไปใช้จ่ายบริโภคในครัวเรือน วิธีแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนโดยรัฐบาลที่ดำเนินการมากที่สุด คือ นำหนี้ก้อนระบบเข้ามาอยู่ในระบบธนาคาร นโยบายการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลมีความสำคัญ และ

กระบวนการแก้ไขปัญหานี้สัณฐานภาพประชาชนของรัฐบาลที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การโอนหนี้  
นอกระบบเข้าในระบบธนาคารของรัฐ

3. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ไข  
ปัญหานี้สัณฐานภาพประชาชนของรัฐบาลมากที่สุด คือ การเจรจาโอนหนี้นอกระบบเข้าในระบบ  
ธนาคารของรัฐ

4. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีความเห็นว่าปัญหาหรืออุปสรรค  
การดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สัณฐานภาพประชาชนของรัฐบาล ดังนี้ คือ นโยบายของรัฐบาลขาดความ  
ชัดเจนในด้านระยะเวลาดำเนินนโยบายเพื่อแก้ปัญหา ขาดการประเมินผลการแก้ไขหาในระยะยาว  
งบประมาณสำหรับใช้แก้ปัญหาไม่เพียงพอ และประชาชนขาดความเชื่อมั่นว่า รัฐบาลจะแก้ปัญหา  
ได้

5. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา  
นี้สัณฐานภาพประชาชนของรัฐบาล ดังนี้ คือ ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษา  
ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ควรอนุมัติงบประมาณให้รวดเร็วกว่านี้  
ประชาชนควรชำระหนี้ให้ตรงตามเวลา ควรให้ความสนใจมากขึ้น ควรประชาสัมพันธ์ให้  
ประชาชนรับทราบมากขึ้น เพราะถ้ารัฐบาลทำให้สัณฐานภาพชัดเจนของนโยบายประชาชนจะเกิด  
ความเชื่อมั่น รัฐบาลควรดึงดูความสนใจให้เป็นหนี้ในระบบมากกว่าหนี้นอกระบบเพื่อการดูแล  
ควบคุม และ พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ควรปรับวิธีการแบบเป็นกันเองมากขึ้น

6. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน  
กันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุในการเป็นหนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha =$   
.05 ดังนี้ คือ เพื่อใช้วางบวโภกในครัวเรือน ชำระค่าเล่าเรียนบุตร ชำระหนี้เดิม และซื้อสินค้าราคา  
ผ่อน

7. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน  
แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหานี้สัณฐานภาพประชาชนของรัฐบาล แตกต่างกัน  
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้ คือ การแก้ปัญหานี้สัณฐานภาพประชาชนของรัฐบาลมี  
ความสำคัญ เชื่อถือได้ มีความเหมาะสม มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้หนี้สินลดลง ทำให้  
หนี้สินเพิ่มขึ้น และทำให้มีเงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือยขึ้น

8. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน  
แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการแก้ปัญหานี้สัณฐานภาพประชาชนของ  
รัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้ คือ การโอนหนี้นอกระบบเข้าใน  
ระบบ

ธนาคารของรัฐ และการฟื้นฟูให้ลูกหนี้มีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น โครงการธนาคารประชาชน กองทุนหมู่บ้าน โครงการฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ

9. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันมีความพึงพอใจในวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้ คือ เปรียบปรับโครงสร้างหนี้ กรณีหนี้ในระบบ

10. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาท หรือมากกว่ามีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุของการเป็นหนี้ คือ ใช้จ่ายบริโภคในครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

11. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุของการเป็นหนี้ คือ ใช้จ่ายบริโภคในครัวเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

12. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาท หรือมากกว่ามีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุของการเป็นหนี้ คือ ชำระค่าเล่าเรียนบุตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

13. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาท หรือมากกว่ามีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุของการเป็นหนี้ คือ ชำระค่าเล่าเรียนบุตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

14. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุของการเป็นหนี้ คือ ชำระหนี้เดิม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

15. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาท หรือมากกว่ามีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุของการเป็นหนี้ คือ ซื้อสินค้าราคาผ่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$



23. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มีทัศนคติว่าการแก้ไขปัญหานี้สินของรัฐบาลมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

24. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท มีทัศนคติว่าการแก้ไขปัญหานี้สินของรัฐบาลทำให้หนี้สินลดลง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

25. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท มีทัศนคติว่าการแก้ไขปัญหานี้สินของรัฐบาลทำให้หนี้สินลดลง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

26. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มีทัศนคติว่าการแก้ไขปัญหานี้สินของรัฐบาลทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

27. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มีทัศนคติว่าการแก้ไขปัญหานี้สินของรัฐบาลทำให้มีเงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือยขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$

28. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาล ทำให้มีเงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือยขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้

29. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุในการเป็นหนี้ คือ เพื่อใช้จ่ายบริโภคในครัวเรือน ชำระค่าเล่าเรียนบุตร ลงทุนประกอบอาชีพ การระดมเงิน และซื้อสินค้าราคาผ่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้

30. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้ คือ การแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลมีความสำคัญ เชื่อถือได้ และมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

31. ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

$\alpha = .05$

## 2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีทัศนคติว่าสาเหตุของการเป็นหนี้ของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มากที่สุด คือนำไปใช้จ่ายบริเวณในครัวเรือน วิธีแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนโดยรัฐบาลที่ดำเนินการมากที่สุด คือนำหนี้นอกระบบเข้ามาอยู่ในระบบธนาคาร นโยบายการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลมีความสำคัญ และกระบวนการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลที่เหมาะสมมากที่สุดคือการโอนหนี้นอกระบบเข้าในระบบธนาคารของรัฐ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ส่วนใหญ่มักมีค่าครองชีพอยู่ในระดับสูง ค่าทั้งรายได้ยังต่ำกว่ารายจ่าย จึงมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายเป็นค่าบริโภคในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับสุทธภา อมรวิวัฒน์และคณะ (อ้างถึงใน เกตโกมล ไพรทวีพงศ์, 2548:62-63) ที่สรุปได้ว่าแนวคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุของการก่อหนี้สินของครัวเรือน คือในบางภาวะครัวเรือนต้องการกู้ยืมเงินเพื่อรักษาระดับการใช้จ่ายของครัวเรือนไม่ให้ผันผวน และรักษาระดับการบริโภคและอุปโภค ในขณะที่รายได้มีการปรับลดลง แต่คาดว่าจะรายได้จะปรับลดเพียงระยะเวลาสั้นและจะสามารถชำระหนี้ได้ในอนาคต

2. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลมากที่สุด คือ การเจรจาโอนหนี้นอกระบบเข้าในระบบธนาคารของรัฐ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เห็นว่า รัฐบาลดำเนินการแก้ปัญหานี้สินภาคประชาชนด้วยวิธีการนี้อย่างจริงจัง และเป็นวิธีการแก้ปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลที่เห็นผลได้อย่างชัดเจนที่สุด

3. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีความเห็นว่าปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาล ดังนี้ คือนโยบายของรัฐบาลขาดความชัดเจนในด้านระยะเวลาดำเนินนโยบายเพื่อแก้ปัญหา ขาดการประเมินผลการแก้ปัญหาในระยะยาว ขบประมาณสำหรับใช้แก้ปัญหาไม่เพียงพอ และประชาชนขาดความเชื่อมั่นว่ารัฐบาลจะแก้ปัญหานี้สินภาคประชาชนได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ขาดความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหานี้สินภาคประชาชนของรัฐบาล เนื่องจากปัญหานี้สินภาคประชาชนก็ยังคงมีอยู่ ไม่สามารถแก้ไขให้น้อยลงหรือหมดไปได้

4. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาล ดังนี้ คือ ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษา ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ควรอนุมัติงบประมาณให้รวดเร็วกว่านี้ ประชาชนควรชำระหนี้ให้ตรงตามเวลา ควรให้ความสนใจมากขึ้น ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบมากขึ้น เพราะถ้ารัฐบาลทำให้เห็นภาพชัดเจนของนโยบาย ประชาชนจะเกิดความเชื่อมั่น รัฐบาลควรดึงดูดความสนใจให้เป็นหนึ่งในระบบมากกว่าหนึ่งนอกระบบเพื่อการดูแลควบคุม และพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ควรให้บริการแบบเป็นกันเองมากขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีจำนวนมากที่เบียดเบียนและต้องการแก้ไขปัญหาให้หมดไป จึงต้องการให้รัฐบาลกำหนดนโยบายที่ชัดเจนมากกว่าที่เป็นอยู่ ดังนั้น ประชาชนจึงมีข้อเสนอแนะที่หลากหลาย รวมทั้งต้องการให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างแท้จริง

5. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุในการเป็นหนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้ คือ เพื่อใช้จ่ายบริโภคในครัวเรือน ชำระค่าเล่าเรียนบุตร ชำระหนี้เดิม และซื้อสินค้าราคาผ่อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครอบครัวที่มีรายได้น้อยซึ่งมีเป็นจำนวนมากย่อมต้องการที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกันการกู้เงินน้อย หนี้ส่วนใหญ่จึงมักเป็นหนี้นอกระบบ ส่วน ประชาชนที่มีรายได้สูง ย่อมต้องการสิ่งที่มีมูลค่าสูง สิ่งที่เป็นของฟุ่มเฟือยมาครอบครอง มีหลักทรัพย์ในการค้ำประกันการกู้เงินจึงทำให้ส่วนมากเป็นหนี้ในระบบ ซึ่งทำให้ประชาชนที่มี ราย ละเอียดกันมีสาเหตุการเป็นหนี้ต่างกันด้วย

6. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้ คือ การแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลมีความสำคัญ เชื่อถือได้ มีความเหมาะสม มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้หนี้เงินลดลง ทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้นและทำให้มีเงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือยขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันย่อมมีสาเหตุการเป็นหนี้ต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารของรัฐบาลไม่เท่ากัน ทำให้มีทัศนคติในการแก้ปัญหาหนี้สินของรัฐบาลที่แตกต่างกันด้วย

7. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้ คือ การโอนหนี้นอกระบบเข้าในระบบธนาคารของรัฐ และการฟื้นฟูให้ลูกหนี้มีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น โครงการธนาคารประชาชน กองทุนหมู่บ้าน โครงการฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชน

ที่มีรายได้แตกต่างกัน ย่อมมีสาเหตุการเป็นหนี้แตกต่างกัน ทำให้ต้องการวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำให้มีทัศนคติเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลแตกต่างกันด้วย

8. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันมีความพึงพอใจในวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ดังนี้ คือ เกรงใจปรับโครงสร้างหนี้ กรณีหนี้ในระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน ย่อมมีจำนวนหนี้สินที่แตกต่างกัน ดังนั้นวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลในแต่ละวิธีจึงสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนแตกต่างกัน เช่น ประชาชนที่มีรายได้สูง อาจมีหนี้ในระบบมาก อาจพึงพอใจกับวิธีการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้กรณีการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบธนาคาร ในขณะที่เดียวกันประชาชนที่มีรายได้น้อยมีหนี้ในระบบมาก อาจพึงพอใจกับวิธีการเจรจาโอนหนี้ในระบบเข้าในระบบธนาคารของรัฐ หรือมีการอนุมัติเงินกู้ของธนาคารหลังการเจรจา

9. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาล คือทำให้มีเงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือยขึ้น สาเหตุในการเป็นหนี้ คือ เพื่อใช้จ่ายบริโภคในครัวเรือน ชำระค่าเล่าเรียนบุตร ลงทุนประกอบอาชีพ ชำระหนี้เดิม และซื้อสินค้าราคาแพง คิดว่านโยบายแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลมีความสำคัญ เชื่อถือได้ เชื่อมั่นและสม่ำเสมอและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = .05$  ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาชีพที่ต่างกันย่อมทำให้มีรายได้ที่แตกต่างกันด้วยหรืออาชีพที่ต่างกันอาจทำให้การรับรู้ข่าวสาร หรือวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลแตกต่างกัน เช่น ผู้ที่มีอาชีพรับจ้างอาจไม่มีเวลาที่จะรับรู้ข่าวสารเพราะต้องทำงานหนัก ในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีอาชีพรับราชการมีโอกาสได้รับรู้ข่าวสารวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลมากกว่าเพราะเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำงานภายใต้กรอบนโยบายและการทำงานของรัฐบาล



### 3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ 2 ประการใหญ่ๆ คือข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

#### 3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 นโยบายการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนของรัฐบาลควรมีความชัดเจนใน ด้านระยะเวลาดำเนินการ มีการศึกษา ติดตาม และประเมินผลการแก้ปัญหาในระยะยาวอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมีงบประมาณสำหรับใช้แก้ปัญหามากขึ้น

3.1.2 รัฐบาลควรสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนมากขึ้น โดยสร้างความเชื่อมั่นว่ารัฐบาลสามารถจะแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนได้ และควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบมากขึ้น

3.1.3 ประชาชนควรให้ความร่วมมือกับรัฐบาล โดยการให้ข้อมูลที่เป็นจริงและ ชำระหนี้ตรงเวลา

#### 3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

3.2.1 ควรศึกษาการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนโดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)

3.2.2 ควรศึกษาวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินของประชาชน โดยความร่วมมือของประชาชนกับรัฐบาล